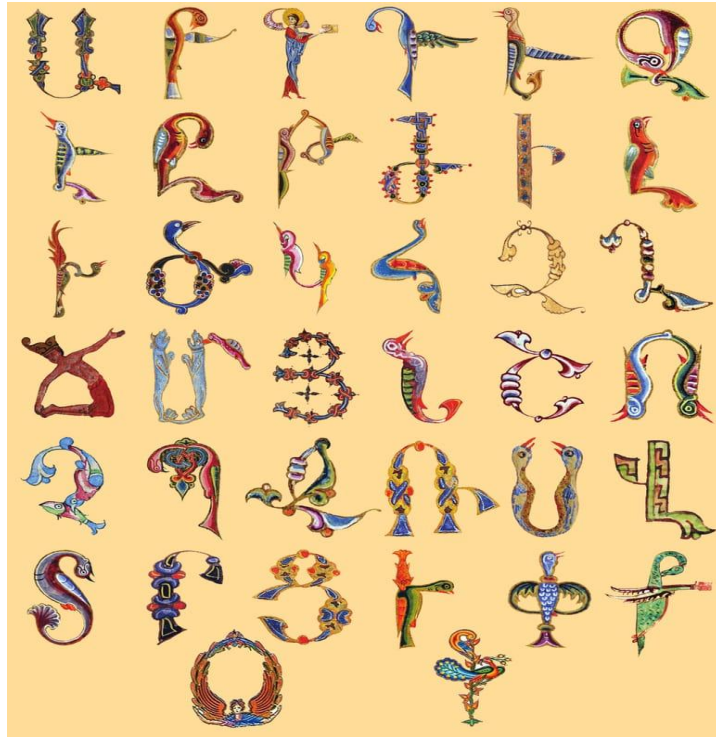

ՆԱՐԵԿ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ

Նարեկ Միջնակարգի 2018-2019 ուսումնական տարեշրջանի շրջանաւարտ՝ մեր Գ Միջնակարգի աշակերտ աշակերտուհիներուն հետեւողական և լուրջ աշխատանքէն՝ գրական փորձերու, վերլուծութիւններու և գրութիւններու փոքրիկ փունջ մը կը ներկայացնենք ձեզի: Սրբ. Մաշտոցեան և Նարեկեան շունչով խոստում՝ հաւատարիմ մնալու մեր մայրենի լեզուին, մարդկային և ազգային արժէքներուն, մեր երկրին ու հայրենիքին:

Վիոլէթա Թաշճեան

Հայերէն

Հայկի դարէն ի վեր՝
Դուն մեզ հասար ինչպէս նուէր .
Անցար տանջանքներով շատ,
Բայց հասար ինչպէս պատգամ:
Տուիր մեզի մանկութիւն,
Ազատ քալելու հպարտութիւն
Տուիր աղ, հաց ու տանիք
Ստեղծեցիր հզօր հայրենիք:

Ռազմիկ Սարգսեան

Գ Միջնակարգ

Հայերէն Իմ Լեզու

Հայերէնն է իմ մայրենին,
Իմ թանկագին լեզուն,
Որ այսքան դար մեզ հայ պահեց,
Եւ մեր ազգը իրար միացուց:
Հաւատարիմ մեր ընկերն է,
Մեր անցեալին արթուն վկան,
Որ լոյս կու տայ ամէն օր,
Ու յոյս, կեանք եւ ապագայ:

Մեղեդի Ռաշճեան

Գ Միջնակարգ

Նուիրում Մայրենի Լեզուին

Մեր լեզուն մեր սրբությունն է,
Մեր ազգը միացնող եւ պահողն է,
Առանց մեր լեզուին մենք ոչինչ ենք,
Առանց մեր լեզուին մենք օտար ենք:
Մեր լեզուն մանչուկ մըն է,
Որ ապրած եւ ծաղկած է,
Մեր սրտին եւ հոգիին մէջ,
Եւ մինչեւ մահ ան պիտի փայլի մեր մէջ:

Էլեն Անդրեասեան

Գ.Միջնակարգ

Հայ Լեզուի Արժէքը

Եթէ լեզու չունենայինք,
Հոս պիտի չըլլայինք .
Մեր հարստութիւնն է այն
Ու մեր հպարտութիւնը:
Հայ ազգը առանց լեզուի,
Արարատն է առանց ձիւնի:
Հայ լեզուն արժէք է ոգեղեն
Եւ սրբութեամբ է օծուած:

Արթուր Թորոսեան

Գ Միջնակարգ

ՀԱՅԵՐԷՆԸ և ՀԱՅ ԱՇԱԿԵՐՏԸ

Մայրենի Լեզուն և Հայ Աշակերտներս

Մայրենի լեզուին կարելորությունը մեծ է հայ աշակերտին համար: Հայերենը մեր մայրենի լեզուն է ու ինչպես ամեն ազգի համար մեր լեզուն թանկագին է: Հայերենը շատ հին ու անգին է՝ մեզ պահպանելով շատ հին դարերեն՝ անցեալին ու ներկայիս, նոյնիսկ՝ ապագային: Հայերենը մեր ինքնությունն է: Մեր լեզուն մեծ վկան է մեր դարաւոր պատմութեան ու գրականութեան:

Մեր լեզուին ու գրականութեան միջոցով կրնանք ճամբորդել դէպի անցեալը՝ ցեղասպանութիւն, բոլոր անիրաւութիւններուն, դժուարութիւններուն ու մտահոգութիւններուն, հերոսական պայքարներուն ժամանակը: Հայ մայրերը այդ արքայի, մահի ճամբուն վրայ նոյնիսկ՝ իրենց զաւակներուն ուզեցին սորվեցնել հայերենը: Յոյց տուին որ թշնամին չկրցաւ գրկել մայրենիէն, չդադրեցուց իրենց սերը հայրենի հողին ու լեզուին հանդէպ: Այո, կորսնցուցինք 1,500,000 անմեղ հայեր, բայց անոնց ոգիին շնորհիւ մեր ժողովուրդը վերածնաւ ու հայերէնով կրցանք պահպանել մեր ազգութիւնը և նկարագիրը:

Մայրենի լեզուով մենք կը ճանչնանք մեր ազգությունը, գրականությունը, մշակույթը: Այն եղած է ու պիտի ըլլայ մեր զօրաւոր զէնքը ինքնապաշտպանութեան ու բանալին ապագայի: Մեր նախահայրերը եթէ չգրէին, չխօսէին, չկարդային հայերէն՝ մենք ինչպէս պիտի կարենայինք այսօր այստեղ ապրիլ ու գոյատեւել որպէս հայ: Հայերէնով ուր ալ ըլլանք աշխարհի վրայ, միշտ պիտի գիտնանք, որ այն եղած է հաւատարիմ ընկեր դժուար կացութիւններու՝ յոյս ու յոյս ստեղծած է հայ ժողովուրդին սրտին մէջ: Այն մեր ոգեղէն հարստութիւնն է: Ներշնչած ու առաջնորդած է մեր գրողներուն՝ ստեղծագործելու հիանալի բանաստեղծութիւններ, գիրքեր, որոնք կը վկայեն հայկական հարուստ ու հին քաղաքակրթութեան մասին: Հայերէնը նոյն ատեն կը կամրջէ մեզ ապագային հետ: Հայերուս համար որպէս ժողովուրդ գոյութեան ուժ է հայերէնը, զօրաւոր՝ մեր հայրենի լեռներուն պէս:

Աշխարհի որեւէ անկիւնի մէջ՝ մենք հայ աշակերտներս, հայերէնով կրնանք ստեղծել փոքրիկ Հայաստան:

Մեղեդի Թաշճեան

Հայերէն Լեզուին Կարեւորութիւնը Հայ Աշակերտին Համար

Մարդ մը պէտք է տարբեր լեզուներ սորվի եւ խօսի, բայց նախ պէտք է անպայման գիտնայ իր մայրենի լեզուն: Առանց մայրենի լեզուին ան իր ինքնութիւնը կորսնցուցած կ'ըլլայ:

Մենք հայերս հայրենիքէն հեռու, շատ կարելոր է, որ մեր լեզուն գիտնանք, որովհետեւ օտարներու հետ կ'ապրինք եւ կը մեծնանք օտար երկրի մը մէջ: Կիպրոսի հայերը բախտաւոր են, որ ունին հայկական վարժարաններ եւ կրնան սորվիլ իրենց մայրենի լեզուն:

Այս լեզուն դարեդար գոյատեւեց, ամենէն դժուար տարիներուն փրկուեցաւ եւ մենք այսօր պէտք է մեր լեզուին հանդէպ հոգատար ըլլանք եւ չձգենք, որ ոչնչանայ, որովհետեւ եթէ մեր մայրենի լեզուն չկայ, ուրեմն մենք ալ չկանք:

Այս կարելոր է լուրջ յանձնարարութիւնը մեր հայ մանուկներուն եւ պատանիներուն մէջքին է, որովհետեւ մենք ենք յաջորդ սերունդը, որ պիտի պաշտպանէ մեր լեզուն կործանումէ: Բայց այսօր շատ պատանիներ իրենց գործը լուրջի չեն առած: Իրենք, որ հնարաւորութիւնը ունին գալ հայկական վարժարան եւ հայերէն սորվին, չեն ըներ: Օտար դպրոցներ կ'երթան, հայերէնը մոռնալով ուրիշ լեզուներ կը խօսին:

Այդպէս դուն ճիշդ հայ աշակերտ չես ըլլար: Հայ աշակերտ կը նշանակէ հայկական դպրոց յաճախես եւ ոչ միայն մինչեւ 12 տարեկանդ, այլ շարունակես նաեւ միջնակարգը, ուր միայն չես սորվիր խօսիլ, կարդալ եւ գրել հայերէնով, այլ կը սորվիս հայերէնով միտքդ զարգացնել, կարողանաս կարծիք յայտնել հայերէնով եւ մշակոյթդ աւելի լաւ ըմբռնես:

Հայ ըլլալը միայն մականունը ունենալը չէ այլ ճիշդ հայու մը հասնիլ՝ շատ գործ պէտք ունիս ընել եւ խօսիլը չէ միայն: Յուսամ, որ հասնիմ օր մը այդ զագաթնակէտին եւ կարողանամ զաւակներուս եւ նաեւ թոռներուս հասկցնել ի՞նչ կը նշանակէ հայ աշակերտ ըլլալը եւ հայ մեծնալը:

Էլեն Անդրէասեան

Մայրենի Լեզու

Մայրենի լեզուն նոր աշխարհ մըն է հայ աշակերտին համար դէպի անսահմանափակ տարածութիւններով լի մեր մշակոյթի, մեր պատմութեան և հայ գրականութեան ոլորտը: Մայրենի լեզուն մեր հայապահպանութեան կարևորագույն ու հիմնական սիւներէն ու կամարներէն է: Մայրենի լեզուն քաղնադարեան լեզու է, որ մեզի թոյլ տուած է զարգանալ և գոյատևել մինչև այսօր: Մենք պարտաւոր ենք ամէն պարագաներու տակ պահպանել մեր լեզուն, քանզի մեր լեզուն մեր ինքնութիւնն է և ամենալաւ զէնքն ու զինամթերքը:

Դանիէլ Պիելօշ

Հայերէնը և ես

Բոլոր լեզուները կարելոր են, որովհետեւ նոր դուռեր կը բանան. սակայն հայ լեզուն ամենակարելորն է, որովհետեւ առանց իրեն բան մը չենք եւ արժէք չունինք իբրեւ հայ : Մեր լեզուով կրնանք պատասխանել հպարտութեամբ թէ հայերէնը մեր լեզուն է, մայրենի լեզուն՝ որ մեր հոգին կը լեցնէ: Մարդը մայրենի լեզուով նուազ մըն է՝ համեղ հիւթով: Հայ լեզուով դասընկերներուս հետ կը խօսիմ ու կը յայտնեմ իմ զգացումները: Իմ լեզուով գիրքեր կը կարդամ ու գեղեցիկ բանաստեղծութիւններ կ'ուսումնասիրեմ: Հայ լեզուն ինծի համար ամենակարելոր արժէքն է: Աստուած ինծի լեզու տուաւ եւ կ'ուզեմ հայերէն խօսիլ, որովհետեւ իմ լեզուս է:

Հայ մը պէտք է հպարտ ըլլայ որ հայ լեզուն ունի, որովհետեւ աշխարհի ամենահին ու թանկարժէք լեզուներէն մէկն է: Նոյնիսկ հայ չըլլայի պիտի ուզէի հայերէն լեզուն սորվիլ՝ որ կարենայի այս հրաշալի գիրքերը, բանաստեղծութիւնները կարդալ ու արուեստագէտներու երգերը հասկնալ:

Ուրախ եմ որ հայ եմ եւ պիտի չփոխէի երբեք ասիկա: Հայերէնը չեմ մոռնար՝ ուր որ երթամ, ինչ որ ընեմ:

Արթուր Թորոսեան

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

Մաքուր Երկինքի Արժեքը

Մենք նոր սերունդը, որ զարգացած երկիրներու մէջ կ'ապրինք, չենք հասկնար մեր ունեցածին արժեքը: Առտուն մեր նախաճաշը ընելէ ետք, դուրս կ'ելլենք եւ դպրոց կ'երթանք: Բայց շատ տարեկիցներ այս կարողութիւնը չունին, չեն կրնար դպրոց երթալ հանգստութեամբ, որովհետեւ դուրս ելլելու կարելիութիւնը չունին: Վտանգաւոր պայմաններու մէջ կը մնան, եւ նոյնիսկ չեն կրնար մաքուր երկինքը տեսնել: Մեզի պէս այդ պերճանքը չունին:

Նոյնիսկ պատերազմը վերջանալէ ետք, կրնայ ըլլալ այլեւս ծուխ չկայ երկինքը, բայց ներքին խաղաղութիւնը խանգարուած է: Բան մը որ շատ դժուար է վերականգնել: Ծէնք մը երբ փլի ետ կը կառուցուի, բայց մարդուն հոգի՞ն:

Շատ դժուար բան է ընտանիքէդ, տունէդ, եւ ընկերներէդ հեռանալ: Մարդիկ առջեւդ ցաւին: Ինչպէս այս հոգեկան վնասը կրնայ շտկուիլ: Հոս պետութիւնը պէտք է օգնէ: Շատ գաղթողներ կ'ըլլան, եւ պետութիւնը պէտք է օգնէ վերականգնին եւ դպրոցականները ետ դպրոց երթան ու կրթուին, որովհետեւ կրթութիւնը հոգիին դեղն է:

Պատերազմէ մը ետք շատ ատերներ կ'ըլլան եւ այդ շատ գէշ է: Ինչպէս հայերու ցեղասպանութենէն ետք երկար տարիներ անցան, որ մեր բաժնուած երկիրը խաղաղ ապրի: Բայց մեր հողերը կորսնցուցինք և մինչեւ հիմա հայերուն հոգին խաղաղ չէ: Պատերազմին հետեւանքները չեն մոռցուիր, որքան տարիներ ալ անցնին:

Խաղաղութիւնը մեր ժողովուրդին ամենակարեւոր արժեքներէն մէկն է: Ատով ժողովուրդը կը բազմանայ, գործերը կը բացուին, մարդիկ ուսում կը ստանան եւ ամենակարեւորը մշակույթը կը զարգանայ: Եթէ ժողովուրդը լաւ պայմաններու մէջ է հոգին կը ծագի՝ առանց մոռնալու թէ գրականութեան շատ աղամանդներ դժուար պայմաններու մէջ ստեղծուեցան:

Արթիւր Թորոսեան

ՆԵՐՇՆՉՈՒԵԼՈՎ ՄՈՒՇԵՂ ԻՇԽԱՆԻ «ՄՆԱՍ ԲԱՐՈՎ ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ» ԳԻՐՔԷՆ

Մնաս Բարով Մանկություն

Մնաս բարով մանկություն . . .

Դուն տեւաբար փնտռեցիր ուրախություն .

Աչքերդ տեսան միայն ջարդ ու աքսոր,

Հոգիդ եղաւ լեցուն երազով:

Անցեալին դառնությունը հեքիաթ մը թուաց,

Հոգիիդ ձգելով վերքեր:

Լուսինը եղաւ քեզ առաջին ընկեր,

Ժպտաց փսփսալով խօսքեր:

Վերջ գտան խոր սարսափները,

Գիրքդ կեանքը դարձուց ոսկի երազ մը:

Ապագան բացաւ դռները,

Ու քեզ կանչեց իր քաղցրութեամբը:

Մեղեդի Թաշճեան

Խաղաղություն

Մթնշաղի լոյսի տակ,
Ծառերուն մեջէն, ծառերուն ետեւէն,
Լուսինը հեռուէն,
Հեքիաթ կը թուի գիշերը լուսնակ:

Խորհրդաւոր խաղաղութիւն կը փոխանցէ մեզի .

Գիշերները աստղերը կը փայլին,
Երկինքը կը ժպտի մեզի,
Հաստատելով կապ բարեկամական:

Մեղեդի Թաշնեան

Մանկութեան Կարօտը

Դուն հետս անեցար եւ շնչեցիր:

Յանկարծակի հեռացար՝ տառապած օրերս:

Ինծի անծանօթ, մութ ճամբաներու վրայ ձգեցիք,

Դաժանութիւն, թշուառութիւն տեսան մանկութեան աչքերս:

Գիշերները մօրս լացը լսելով,

Մանուկ սիրտս կը ցաւէր,

Պուպրիկներու, արջուկներու փախուստով,

Բնութիւնը ինծի եղաւ ընկեր:

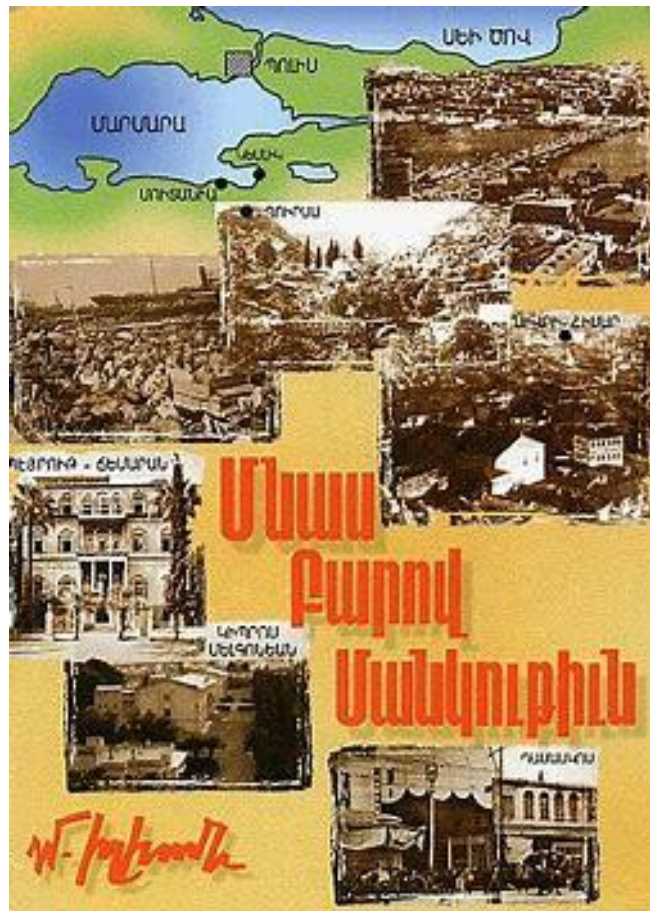
Մանկութիւնը առջեւս գոցուեցաւ,

Գրականութիւնը վերքերս ամոքեց:

Ուսումը միտքս զարգացուց,

Մելգոնեանը սիրտս լեցուց:

Էլեն Անդրեասեան

ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՆԱԽԱՍԻՐԱԾ ՏՈՂԵՐԸ ՄՈՒՇԵՂ ԻՇԽԱՆԻ «ՄՆԱՍ ԲԱՐՈՎ ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ» ԳԻՐՔԷՆ ԵՒ ԲԱՑԱՏՐԵՑԷՔ

«Պատուհանին առջեւ ոտքի լուսինը կը փնտռեմ: Բարեկամական մտերմություն մը հաստատուած է հիմա իր եւ իմ միջեւ»:

Մեր հերոսը այս պահուն կը գտնուի դժուար պայմաններու մէջ ու չի կրնար ապրիլ ուրախ և ազատ մանուկի մը պէս: Ընկերներ և խաղալիքներ չունի, որ զբաղի առանց մտահոգութիւններու: Իր մանկութիւնը օրօրուած է կամ զարդերու սարսափազդու պատմութիւններով եւ կամ անցեալի քաղցր յուշերով: Միակ հետաքրքա՞ծը հիմա լուսինն է, որ կախարդած է իր նայուածքը: Հրաշալիքի մը կը նմանցնէ, որ կախուած է երկինքէն ու կը ժպտի՝

մոռցնելով ջարդը ու արքային: Մտածելու առիթ կու տայ որ կեանքը շատ գեղեցիկ է, թե գիշերուան խաղաղութեան մէջ ծառերը կը փսփսան: Մանուկ ըլլալու պահանջը ունի, ազատ՝ արքայի եւ ջարդի սարսափներէն:

**« Ինձմէ աւելի զօրաւոր ուժ մը, զրկուած մանկութեանս խորերէն
ժայթքող կարօտ մը գուցէ, կը ստիպէ որ հրաժարիմ լոխումի տուփէն
եւ երկնային թռչնակը սեղմած տուն վերադառնամ»:**

Փոքրիկ տղան զրկուած իր մանկութենէն՝ ստիպուած է լոխում ծախելով գումար մը գոյացնել ու տուն տանիլ ընտանիքին օգնելու համար: Կը հանդիպի երկու տղոց, որոնք թռչուն մը ունին իրենց ձեռքին: Թռչունը իրեն մտերմական նայուածք մը կու տայ: Ան իր քովի ապրուստի միակ միջոցը կու տայ՝ ստանալու թռչունը: Իրեն համար երջանկութիւն ու մեծ ուրախութիւն պիտի տար: Լսելով անոր ծվկոցը՝ յոյս պիտի ստանար ապագային համար:

«Երբ աչքերս կը փակեմ, կը մանկանամ նորէն. . . »

Հեղինակը կը փափաքի անգամ մը եւս մանկանալ՝ առանց հալածանքի, փախուստի, ցաւի որոնք բաւարար են մանուկի մը աչքերէն իսկ ստեղծագործութիւնները կեանքի: Կ'ուզէ, ինչպէս ամէն մանուկի իրաւունքն է՝ ապրիլ խաղաղ, ընկերներով ու խաղալիքներով: Կ'ուզէ անհոգ ու բարի ապրիլ՝ մանուկի հոգիով:

Մեղեդի Թաշճեան

ԿԱՐԴԱԼԷ ԵՏՔ ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆԻ « ԻՄ ՓՈՂՈՑԸ»

Իմ Փողոցը

Ամեն ոք ունի իր սիրած միջավայրը՝ այն կ'ըլլայ դպրոցը, տունը կամ փողոցը: Եւրոպական քաղաքներու մէջ, փոքրիկներ իրենց ազատ ժամանակը աւելի շատ կ'անցնեն տան մէջ ելեկտրոնային խաղեր խաղալով, իսկ մեր տարեկից հայրենակից տղաք դուրս կ'ելլեն բակ եւ կը խաղան, կ'ուտեն, կ'երգեն ու կը պարեն հոն, այդ ձեւով կապուելով փողոցին հետ:

Հիմա վատահ, ամեն ոք կրնայ նշել իր սիրած փողոցը՝ պատճառաբանելով այն իր տեսանկիւնէն: Բայց իմ սիրած փողոցը է եւ կը մնայ այն՝ ուր կայ հայրական տանս բակը: Մանկութեանս հոն կային ինքնաշարժներ եւ կառատուններ, որոնց սկիզբով եւ վերջով կը հասկնայինք վայրին լայնութիւնը:

Ես շատ կապուած եմ այդ փողոցին ու բակին հետ՝ քանի որ մանկութիւնս անցած է այնտեղ խաղ խաղալով, ծառէն պտուղ քաղելով, կամ յաճախ շուներէն սարսափած փախելով: Գիտեմ որ հիմա կրնայ ըլլալ այն ձեւափոխուած է, բայց իմ մտքիս եւ սրտիս մէջ միշտ կը մնայ այնպէս՝ ինչպէս էր:

Վերջաւորութեան կ'ուզեմ մաղթել առողջ յիշողութիւն՝ որ միշտ յիշէք ձեր երբեմնի կեանքին մաս դարձած փողոցը:

Ռազմիկ Սարգսեան

Իմ Փողոցը

Փողոցը, մեր հարազատ փողոցը որտեղ մենք մեծցեր ենք լի բազում արկածներով : Բոլորս ալ կը գիտակցինք մեր բակի և բակին մօտ գտնուող փողոցի անփոփոխելի և էական դերը մեր կեանքին մէջ :

փողոցը որ մարդիկ յաճախ կը կապեն բակի հետ արդեն երկար ժամանակ է, որ ընկղմուած է հայ իրականութեան մէջ: Այն հետզհետէ կը դառնայ հոգեհարազատ վայրը, որ կրնայ իր մթնոլորտով փոխարինելերկրորդ տանը:

Դանիէլ Պիելօշ

«ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՉՈՒՆԵՑՈՂ ՄԱՐԴԻԿ» ԳԻՐՔԷՆ ԲԱՑԱՏՐԵՑԷՔ ՀԵՏԵԻՆԱԼ ՏՈՂԵՐԸ

«Մանկապարտեզին մէջ, ամենէն գրաւիչ ու նոյն ատեն ամենէն դժուարամատչելի երազը՝ փախուստն էր» :

Այս մանուկները, ցեղասպանութենէն ետք կ'ապրէին որբանոցներու մէջ առանց իրենց ընտանիքներուն: Արգիլուած էր որեւէ բարիք կամ հրաշալիք, ճաշը համեղ չէր, անկողիները կարծր էին, չէին կրնար ազատ պտըտիլ քաղաքին մէջ: Հսկիչները խիստ էին, իսկ ամենէն վախ տարածող անձը Մայրիկն էր, որ խեղճ երեխաներուն այնքան կը ծեծէր, որ իրենց մարմնին վրայ նշան կը մնար: Իրենց մանկութիւնը դժուար պայմաններու մէջ էր եւ միակ երազը ազատութիւնն էր: Գոնէ մէկ ժամուայ համար կարողանային փախիլ այդ բանտէն եւ մօտիկէն տեսնէին շուկայի համեղ ուտելիքները, խորովածի բոյրը, մարդոց աղմուկը, կապոյտ երկինքը: Ոչ թէ փակուած մնային, այդ չորս պատերուն մէջ այլ զգային ի՞նչ կը նշանակէր կեանք եւ մանկութիւն:

«... Ատիկա կազմեց գաղափարապաշտ ոգեկանութեան յաղթանակը, մեր ռազմատենչ ու շուկայիկ բարքերուն վրայ: Այս թռուցիկները մեր առջեւ բացին երկինքի ճամբան»:

Այս փոքրիկները չէին մեծցած ընտանեկան մթնոլորտի մը մէջ, ոչ ալ խնամքով եւ սիրով: Առաջին անգամ էր, որ իրենց հոգին եւ սիրտը հիացած էին խաղալիքով մը: Իրենց ունեցած խաղալիքները պարզ ժամանցի առարկաներ չէին, այլ նաեւ ամուր եւ ապահով դրամանիշներ, որոնք վաճառքի հանուեցան, որպէսզի թռուցիկ մը իրենց ձեռքի տակ ունենան: Իրական գումար չունէին, բայց խաղալիքները այդ դերը կը խաղաղային: Իրենց միտքը միայն առուծախի մէջ էր, ամէն ինչ կրնային ընել, որ իրենց քսակը լեցուն ըլլայ եւ փայլուն համբաւ մը ունենային միւս պզտիկներուն քով: Այս ամէնը

փոխուեցաւ եւ մէջտեղ եկան թռուցիկները, կարծես գեղեցիկ թռչուններու երամը ըլլային, որ եկած էին այդ տղոց ներքին աշխարհը իրար խառնելու: Այդպէս ալ եղաւ այդ տղաքը հրապուրուած էին թռուցիկներու գոյութեամբ, ամէն ինչ կը յանձնէին, միայն թէ կարողանային իւրացնել թռուցիկ մը եւ զայն կապոյտ երկինքի վրայ թռցնէին: Այս նորոյթը շատ բան փոխեց այս որբանոցի երեխաներուն կեանքի մէջ, սկսան այլ կերպով նայիլ կեանքը, մանկութիւնը, խաղը, ընկերութիւնը: Այլեւս իրենց միտքը, հոգին եւ սիրտը կենդրոնացած չէին առեւտուրի եւ վաճառքի վրայ, այլ բարոյական արժէքներու վրայ, որոնք իրենց կեանքի ուղղութիւնը պիտի գծէին եւ որոնց հետ պիտի որոշէին իրենց ամէն մէկ քայլը ապագային:

Էլեն Անդրէասեան

ՆԵՐՇՆՉՈՒԵԼՈՎ ՉԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆԻ «ՍԻԼԻՆՏԱՐԻ ՊԱՐՏԷՉՆԵՐԸ» ԳԻՐՔԷՆ

Բնութեան Գեղեցկութիւնը

Գարուն կու գայ, այգիները կանաչութեամբ կը լեցուին,
Ամէն կողմ գոյնզգոյն ծաղիկներ, հոտաւետ բոյսեր,
Երկնքին վրայ կ'երեւին ծիծեռնակներու երամներ,
Արեւը կը պայծառանայ, ճամբաները մարդկութեամբ կը լեցուին:
Դաշտերու աշխատանքները կը սկսին շինականներէ,
Կողովները կը ծանրանան ոսկի ցորենով,
Գինին կը պատրաստուի հասած խաղողով,
Իսկ մանուկները կը թափառին ձեռքերնին հայկական ծիրանով:

Էլեն Անդրէասեան

Միլիտարի Պարտեզները

Միլիտարի պարտեզներ,
Դուք դարձաք պատմութիւն մը,
Մեծ Եսայեանի մանկութիւնը,
Հարստացուցիք երեւակայութիւնը:

Խորհրդաւոր աչքերով,
Կ'արթննան բոլոր երազները,
Մեր փողոցով կը բարձրանան,
Դէպի բոլոր յունական եւ հայկական թաղերը:

Լոյսով ու ջերմութեամբ կը լեցուի հոգին,
Խանդավառութեամբ կը յիշէ,
Աղջնակին սիրելի փողոցը,
Տարիները՝ որոնց կարօտը ունի:

Մեղեդի Թաշնեան

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ և ԱՐՈՒԵՍՏՆԵՐՈՒՆ ԿԱՊԸ

Ընտրեցեք հայկական գեղանկար մը և անկէ մեկնելով գրեցեք ձեր մտածումները:

Այս գեղանկարին մէջ մենք կը տեսնենք Մարտիրոս Սարեանին պատկերացումը եւ երեւակայութիւնը հայրենի բնութեան: Մենք կը տեսնենք այստեղ այծեղջիւր մը, որ կը խորհրդանշէ Հայաստանը յամար պայքարի մէջ, որպէսզի չկորսուի պատմութեան ջանքերէն: Յետոյ կը տեսնենք գայլ մը որ շատ չերեւիր, որովհետեւ նկարիչը լողզած է գոյները եւ դերերը կենդանիներու՝ որպէսզի գործի դնէ նայողը իր երեւակայութիւնը եւ պատկերացնէ նոյնիսկ բաներ՝ որոնք գոյութիւն չունին նկարին մէջ:

Ինչպես ըսի հոս կայ նաեւ գայլ մը, որ կը խորհրդանշէ այն բաները, ազգերը, մարդիկը կամ տարբեր երեւոյթները, որոնք կը փորձեն խոչընդոտել լաւ բանի մը:

Յետոյ կը տեսնենք հայրենի բնութեան մասնիկ մը՝ ծառի տեսքով: Այն կը խորհրդանշէ կեանքը, ինչպես որ ըսաւ նաեւ Պարոն Վարդան Թաշճեանը, երբ կը ցուցադրէր իր նկարները: Ծառը միշտ կայունութեան, կեանքի, կանաչութեան եւ ինչու ոչ նաեւ խաղաղութեան խորհրդանիշ է: Ծիշդ այդ պատճառէն ելլելով կը կարծեմ, որ ծառը կը զբաղեցնէ գլխաւոր կեդրոնական դերը, իսկ մնացածը կ'ըլլան իր շուրջ: Նաեւ այն ունի գոյնզգոյն տերեւներ, որոնք կը խորհրդանշեն կեանքի բարիքները:

Կը տեսնենք ձիեր, որոնք հպարտօրէն գլուխները վեր պահած կանգնած են: Իմ կարծիքով ասոնք ալ կը խորհրդանշեն մեր հպարտ զինուորները, որոնք քաջօրէն եւ ամուր կառչած են իրենց պապերուն հողին: Ապա կը տեսնենք իրենց հայրենի բնութեան մէջ վեր խոյացող՝ հին բայց կանգուն տնակները, որոնց մէջ կ'ապրին հայ մարդիկ, որոնք կը ծնին հայ քաջեր՝ իրենց հերթին պաշտպանելու մեր հայրենիքը:

Ռազմիկ Սարգսեան

Գ Միջնակարգ

Մենք հայերս շատ հին ժողովուրդ մըն ենք: Մեր լեզուն, գրականութիւնը, հաւատքն ու մշակոյթը մեզ միացուցին : Դարեր շարունակ ապրած, ստեղծագործած եւ աշխատած ենք մեր սուրբ հողին վրայ: Մեր նախնիները պաշտպանած են մեր հայրենիքը, կռուած եւ զոհուած են, որ մենք այսօր հայ ըլլանք, հայ մեծնանք եւ հայ մեռնինք:

Մեր լաւագոյն նկարիչներէն մէկը Մարտիրոս Սարեան, իր ստեղծագործութիւններէն մէկուն մէջ կը ներկայացնէ մեր պատմութիւնը: Առաջին հայեացքէն կը տեսնես մեր ազգին խորհրդանիշ Արարատը, որ բարձր կեցած, հպարտութեամբ կը նայի հայ ժողովուրդին, որ իր ամբողջ հոգին տուած է, որ Հայաստանը եւ մեր ազգը յարատեւէ այս աշխարհին վրայ եւ երբեք չոչնչանայ: Իր առջեւը կայուն կեցած է մեր հաւատքի խորհրդանիշը Սուրբ Հռիփսիմէ եկեղեցին, որ միշտ իր ժողովուրդին թիկունքին՝ օգնած եւ պաշտպանած է հայ ազգը թշնամիներէն, ցրուելէն եւ օտարանալէն: Դժուար

Ժամակներու ընթացքին իր դռները լայն բացած է եւ սիրով ընդունած է իր ժողովուրդին : Այդ մութ եւ պզտիկ սենեակներուն մէջ իր մանուկներուն կրթած է, պատմութիւն, լեզու եւ գրականութիւն սորվեցուցած է, որ խելացի, զարգացած եւ հայրենասէր մարդիկ ըլլան ապագային: Հայրենիքին օգուտ տան իրենց աշխատանքով եւ զայն առաջնորդեն դէպի հզօր, ազատ եւ անկախ Հայաստան:

Գեղանկարը նայելով կը նկատես, որ դաշտերուն եւ այգիներուն մէջ հայ կիներ եւ տղամարդիկ կ'աշխատին: Իրենք մեր ժողովուրդի խորհրդանիշն են, որոնք լեցուն քրտինքով եւ յոգնութեամբ մեր հողերը կը մշակեն, կը հերկեն, կը ցանեն օր ու գիշեր, որպէսզի հարուստ եւ թարմ բերք ունենանք եւ մեր պտղաբեր դաշտերը եւ այգիները միշտ շարունակեն մեր բոլոր հայ տունները կուշտ պահել: Իրենք այս գործը կ'ընեն առանց բողոքելու կամ մոմռալու, որովհետեւ գիտեն, թէ իրենց շնորհիւ է, որ այսպիսի դալար եւ գեղեցիկ դաշտեր եւ այգիներ ունի մեր երկիրը: Բայց ամենէն կարեւորը այն է, որ իրենք հաճոյք կը ստանան մեր սուրբ հողին վրայ աշխատելով եւ զայն հարստացնելով, որպէսզի յաջորդող սերունդները լաւ պայմաններու տակ ապրին եւ շարունակեն իրենց նախնիներու գործը:

Վերջացնելով, պիտի ուզէի ըսել, որ այս գեղանկարը կը ներկայացնէ մեր խոր եւ դժուար պատմութիւնը, այս երեք խորհրդանիշերով: Մարտիրոս Սարեան շատ ստեղծագործութիւններ ունի, սակայն այս մէկը ինծի տպաւորեց եւ ներշնչեց, որ այսպիսի շարադրութիւն մը գրեմ: Մեր ազգը յաղթահարած է շատ դժուարութիւններ դարերու ընդմէջէն եւ պէտք է օգնենք, որպէսզի շարունակէ ապրիլ եւ շնչել մեր մէջ:

Էլեն Անդրեասեան

Գ Միջնակարգ

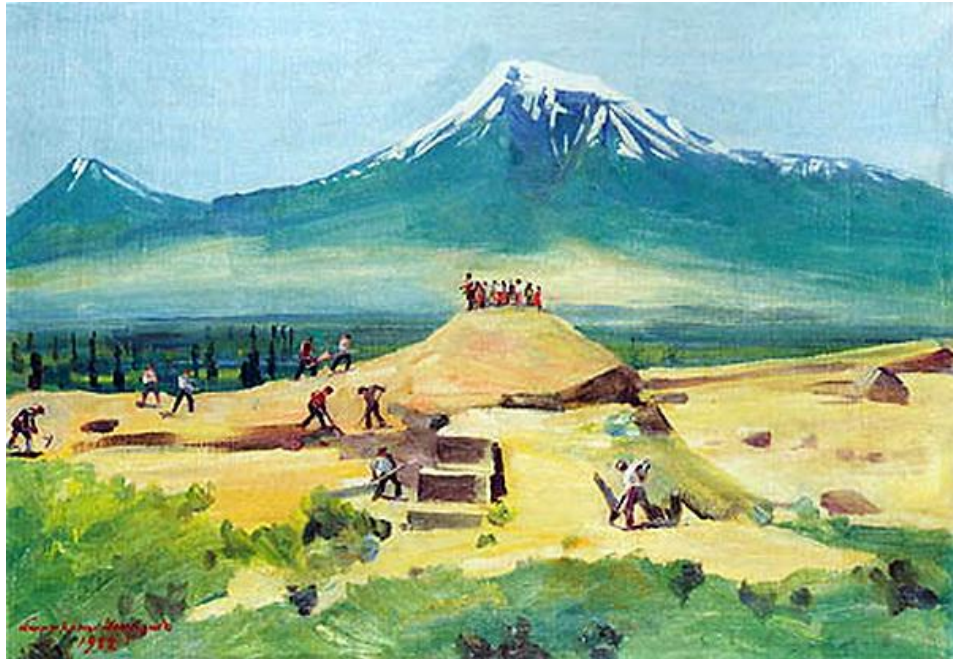

Այս գեղանկարը որ Մերուժան Խաչատրեանը գծած է՝ Հայաստանի բոլոր կարելուր կէտերը իմ աչքիս առջեւ բերաւ: Խորը սուրբ Արարատ լեռը կը տեսնենք, որ մեր պատմութիւնը եւ վեհութիւնը կը խորհրդանշէ: Աւելի մօտիկ դէպի մեզ կը տեսնենք գիրք մը, որ չի կրնար մի քանի բառով բացատրուիլ, որովհետեւ շատ բաներ կը խորհրդանշէ մեզի համար՝ ինչպէս մեր գրականութիւնը, լեզուն եւ հաւատքը:

Ատոր քովը սուր եւ նուռ մը կը տեսնենք: Նուռը մեր համով պտուղներէն մէկն է, կարմիր՝ ինչպէս արիւնը որ թափած են մեր պապերը պահպանելու մեր հողերը: Սուրը որ իր քովն է, կը պաշտպանէ մեզի հին դարերէն մինչեւ այսօր : Այդ սուրով Վարդանանց պատերազմը եղաւ, որ մեր կրօնքը պահպանենք եւ այդ սուրով հայեր պայքարեցան պաշտպանելու մեր հպարտութիւնը:

Այս գեղանկարին մէջ, խաչքարեր կը տեսնենք, նաև հարուստ բնութիւն . կը տեսնենք կուժ մը որ մեր պապերուն ջուր տուաւ: Այս բոլորը մեր Հայաստանը կը խորհրդանշեն և շատ կը տխրիմ որ հեռու եմ եւ Արարատ լեռը չեմ վայելեր ամէն առտու, իսկական նուռ չեմ ուտեր, Հայաստանին հողին վրայ չեմ: Իմ հայրենիքէս հեռու եմ, սակայն այս գեղանկարը ինձի հոն ճամբորդեց:

Արթիւր Թորոսեան

Արարատ . . . Հայրենի բնաշխարհ . . .

Այս գեղանկարը Մարտիրոս Սարեանի՝ շատ սիրեցի: Նկարին մեջ մեկը կրնայ շատ փոքրիկ մանրամասնություններ գտնել , բայց կեղքոնը ամեն մարդ կը նկատէ հսկայ լեռը՝ վրան ձիւնը գարնանային . . . : Մեր Արարատն է : Արարատը բոլոր հայերուս համար խորհրդանիշն է հայրենիքին: Ան դարեր շարունակ պաշտպանած է մեր հողը, կանգնած է զօրաւոր եւ հպարտ՝ նայելով դէպի իր Հայաստանը: Դժբախտաբար բռնագրաւուած է , բայց այն մերն է եւ միշտ պիտի մնայ մեր սիրելին:

Անոր շուրջ բացուած ու լայն՝ կու տայ մեր գեղեցիկ բնաշխարհը, ուր կը գտնուին մեր համեստ գիւղերը եւ կը հոսի արագավազ Արաքս գետը: Դիմացը կը տեսնենք հայ տղամարդիկ, որոնք նուիրումով կ'աշխատին հողին վրայ: Պտղատու ծառ պիտի ցանեն կամ պիտի մշակեն հողը . . նոր բերք պատրաստելու համար: Հայերը, ինչպէս մեր դրօշակն ալ կը ներկայացնէ

հասկերու գոյնով, շատ հին ժամանակներէ շատ մօտիկ եղած են հայրենի հողին: Մեր կարդացած գիրքերուն մէջ ալ, ինչպէս Համաստեղի «Գիւղը» կամ Աւետիս Ահարոնեանի «Իմ Գիրքը», կը տեսնենք մարդուն սերը հողին հանդէպ: Աշխատելով ու խնամելով մեր սուրբ ու դարաւոր հողը, որ մեր գոյութեան մէջ որպէս ազգ, պատմական դեր ունեցած է:

Մեծ բանաստեղծներ ներշնչուած են մեր հայրենի բնութեամբ, հողի աշխատանքով եւ յատուկ բանաստեղծութիւններ գրած են: Նոյնպէս երաժիշտներ գրի առած են՝ հողագործութեան ժամանակ ժողովուրդին հնարած ու երգած երգերը:

Լերան դիմաց բարձունքին նստած են մի քանի փոքրիկներ, կարծես կը զրուցեն Արարատին հետ: Թերեւս այնտեղ ներշնչուելով բանաստեղծութիւն մը կը գրեն: Դպրոցականներ են ու հայոց պատմութիւն կը սորվին, կամ պարզապէս հոն բարձրացած կը վայլեն հայրենիքին գեղեցկութիւնները, հայրենի լեռնաշխարհը: Այս վայրկեանին Արարատը դիտելով՝ մտածումներով կը ճամբորդեմ դէպի մեր ժողովուրդին անցեալը: Արարատը այսօր պէտք էր մեզի պատկաներ իր բոլոր կողմերով: Մեր նախահայրերը իրենք իրենց ճակտի քրտինքով աշխատեցան, որ հայրենիքի մէջ իրենց զաւակները կարենան լաւ ապրիլ, բայց կորսնցուցին իրենց ամէն ինչը ցեղասպանութեան պատճառով:

Մենք հայ գրականութեան դասին կը կարդանք Անդրանիկ Ծառուկեանի «Մանկութիւն Զունեցող Մարդիկ» գիրքը: Այս տղաքը հետեւանքն են այն իրականութեան: Մնացին հայրենի կարօտով, ազգային պատկանելիութեան ապրումով: Այս մարդիկը մեծցան երագով, որ վերադառնան իրենց հայրենիքը, բայց սփռուեցան ամբողջ աշխարհի տարբեր անկիւնները: Հարազատ հողերը. . . հայրենիքը կոչուեցաւ Պատմական Հայաստան:

Այսօր Պատմական Հայաստանէն կու գայ Արարատի շունչով մեր արեւմտահայերէնը՝ որ կը միացնէ աշխարհասփիւռ հայերս: Մենք՝ հայ աշակերտներս Սփիւռքի և Հայրենիքի մէջ, միասին պաշտպանենք մեր լեզուն, որ այն միշտ հնչէ Արարատին շուրջ եւ ամբողջ աշխարհին:

Մեղեդի Թաշճեան

Գ Միջնակարգ

Երիտասարդական Խորհրդարանի փորձառությունն էւ Ապագան

Երբ անցեալ տարի լսեցի խորհրդարանին մասին, հետաքրքրութիւն ցոյց տուի եւ անհամբեր կը սպասէի տարին վերջանայ, որ յաջորդող տարի ես ալ մասնակցիմ այս խորհրդարանին:

Կիպրոսի մէջ կրթական համակարգի տագնապները երբ սկսան,երիտասարդական խորհրդարանը ձայն առաւ իր իրաւունքները պահանջելու համար: Միշտ քաղաքական նիւթերու մասին հետաքրքրութիւն ունէի և այսպէս աւելի ուզեցի խորհրդարանի անդամ ըլլալ: Երբ ժամանակը հասաւ,միշտ կարծիք ունէի եւ կը խօսէի ժողովներուն:Չէի սպասեր բոլորին ուշադրութիւնը գրաւած ըլլալ: Ընտրութիւններուն պիտի չդնէի թեկնածութիւն նախագահ ըլլալու, որովհետեւ չէի սպասեր յաղթել: Ինծի մէկը ըսաւ . «Դիր, լաւ կ'ըլլայ,կը շահիս» : իր խորհուրդը լսեցի: Ընտրուելէս ետք ուրախ զգացի, սակայն ժամանակն էր գործի:

Կիպրոսի կրթական համակարգին համար միշտ տեսիլք մը ունէի, դպրոց մը, որ մեր երեւակայութիւնը պիտի զարգացնէ: Բախտ ունէի դպրոցին մէջ հայ գրականութեան դասին ընթացքին իմ մտածումներս եւ երեւակայութիւնս զարգացնելու:Սակայն միայն ես աշակերտ չեմ եւ բոլոր աշակերտները հայ գրականութիւն սորվելու կարելիութիւնը չունին: Դպրոց մը ուր հոգեկան արժէքները կարելոր պիտի ըլլան, եւ հետաքրքրական դասեր՝ որ մեր կեանքին յառաջդիմութեան պիտի օգնեն,պատրաստեն մեզի դաժան աշխարհին որ մեզ կը սպասէ, առանց մենք ալ դաժանանալու: Մեր դպրոցը օգնէ աւելի քիչ դաժան ըլլալ: Դպրոց մը որ ապահովութեան խնդիր պիտի չըլլայ,ոչ դուրսէն

եւ ոչ ալ ներսէն վտանգ ըլլայ: Աշակերտները թող գիտնան ինզիմքնին եւ յետոյ միւսներուն յարգել: Աշակերտներ՝ բնութիւնը սիրեն եւ յարգեն, ծառ ցանելով եւ դպրոցը մաքուր պահելով: Գիտնան թէ իրենցն է դպրոցը եւ պէտք է սիրել: Դպրոց մը ուր գրադարանը իրենց երկրորդ տունը պիտի ըլլայ: Չեն ուզեր կրթական համակարգ մը որ միայն անցեալին պիտի նայի, թող յառաջ նայի առանց արուեստագիտութենէն վախճալու:

Սակայն այս ամէնը առանձին, իմ կարելիութիւններէս հեռու են: Պիտի փորձեմ երիտասարդներուն ձայնը դուրս ելլէ, ատոր համար պէտք է յարգանքի հիմքերը զարգացնենք, կառավարութիւնը մեր ըսածները ոչ միայն աւելի լսէ այլ իրականացնէ ալ: Պէտք է պահանջենք մեր ձայնը աւելի լսուի եւ յարգուի, որովհետեւ չենք կրնար որոշում առնել պզտիկներուն համար, երբ պզտիկը իր կարծիքը չէ տուած: Իմ երազս է աւելի լաւ դպրոց մը եւ կեանք մը երիտասարդներուն համար, որովհետեւ միայն աշակերտ չենք, բայց երիտասարդ ենք զգացումներով, իրաւունքներով եւ կեանքով:

Արթիւր Թորոսեան

Գ Միջնակարգ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅ ԱՇԱԿԵՐՏԸ

Հայոց պատմությունը շատ կարելու է հայ աշակերտին համար, որովհետև այն կ'ուսուցանե անցեալը, մեր պապերուն սխրագործությունները եւ ինչու ոչ նաեւ կատարուած սխալները՝ որպէսզի չկրկնենք զանոնք:

Այն շատ կարելու է մանաւանդ սփիւռքի մէջ, որովհետև պատմությունը կառչած կը պահէ հայերուն իրենց հայրենիքին: Այն կը բարձրացնէ մեր կրթութեան աստիճանը եւ մեր հպարտութիւնը՝ մեր ազգին նկատմամբ: Պատմությունը ամենակարելու է բաներէն է՝ լեզուի եւ ազգի հետ միացեալ, որոնց բացակայութեան պարագային անհնար է հայրենիքի կամ ընդհանրապէս երկրի մը ստեղծումը եւ գոյատեւումը:

Ռազմիկ Սարգսեան

ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ և ՄԵՆՔ

Փետրուարին Սրբ. Վարդանանց տօնն էր: Մենք՝ Նարեկ Միջնակարգի աշակերտներս, ամեն տարի կը տօնենք Վարդանանց տօնը, բայց այս տարուանը ինծի համար իւրայատուկ էր, որովհետեւ թատրոնին մէջ ինծի վստահուած էր Վարդանին դերը: Այն ինծի համար շատ մեծ պատասխանատւութիւն էր, քանի որ մեծ մասամբ ինձմէ կախուած էր թատրոնին ընթացքը: Սկիզբը ես վախցայ տեսնելով գրութեան քանակը. վախցայ որ պիտի չկարենամ սորվիլ: Սակայն ուսուցչուհիս եւ դասընկերներուս շնորհիւ սորվեցայ եւ բարձր պահեցի Վարդանին դերը:

Վարդանանք ունին մեծ նշանակութիւն հայ ժողովուրդին համար: Կը սորվեցնեն հայ պգտիկներուն իրենց պատմութեան մասին:

Սրբ. Վարդանանց տօնին, Կիարոսի Հայոց Թեմին Կաթողիկոսական Փոխանորդ Տ. Խորեն Արք. Տողրամանեանի հետ՝ Գ Միջնակարգի աշակերտներ

Վարդանանք կը ստրվեցնեն որ հայ ազգը ըլլայ միասնական եւ երբ միասնական ենք միշտ կը յաղթենք: Ահա անոր ապացոյցներէն մէկը՝ Վարդանանք կամ Նժդեհի պաշտպանութիւնը կամ Արցախի ազատագրումը կամ Հայաստանի Հանրապետութեան ստեղծումը կամ. . . կամ...շատ կրնամ այսպիսի օրինակներ բերել: Երբ հայը միաւորուած է, ով ալ ըլլայ Յազկերտը՝ չի կրնար կտրել Հայաստանի պատմեւները: Ինչպէս որ ըսաւ Շիրազ՝

«Դուք հողմերի պէս խուժեցիք վայրագ. Մենք ձեր դէմ ելանք մեր լեռների պէս,

Դուք հողմերի պէս ոռնացիք վայրագ: Բայց մենք յաւերժ ենք մեր լեռների պէս. . . »

Մենք ալ միասնական էինք ինչպէս որ ըսի աւելի առաջ, բայց հոս ալ պիտի մէջբերեմ Մ.Մելքոնեանի խօսքը.

«Մենք կը յաղթենք միայն այն ժամանակ երբ բոլորս միասին կ'որոշենք անմահանալ»:

Մենք նոյնպէս որոշեցինք որ պէտք էր մէջտեղ բերել այս թատրոնը եւ միասնականօրէն յաջողեցանք Վարդանանքը ներկայացնել: Յաճախ մեր զբօսանքներուն և յաճախ դասէն յետոյ՝ միասնաբար աշխատեցանք ու ամէն մէկս այսպէս ըսած մեր լուման ներդրինք այս գործին մէջ եւ յաջողեցանք:

Ռազմիկ Սարգսեան

Գրականության և նկարչության կապը դասանիւթով Գ Միջնակարգի այցելութիւն՝ Նարեկ Վարժարաններու նախկին Տնօրէն Պրն. Վարդան Թաշճեանին արուեստանոցը և իր առաջնորդութեամբ՝ կրթանպաստ դասաժամ մը

Գ Միջնակարգը կը նկարէ հայկական խորհրդանիշերով նկար՝ նուիրելու Նարեկ Միջնակարգին

Գրականության դասընթացին՝ «Սփիւռքահայ Կեանքեր Ինչպէս Որ Տեսայ» գիրքի հեղինակ՝ Դոկտ. Հրայր Ճէպէճեանին հետ հետաքրքրական ու օգտակար դասապահ մը

Ցեղասպանության յիշատակի օրուան առիթով Կիպրոսի Խորհրդարանի նիստին՝ Հայ Համայնքի Պետական Ներկայացուցիչ Պրն. Վարդգէս Մահտեսեանի ելոյթին

ԿԱՐԴԱԼՈՎ և ՎԵՐԼՈՒԾԵԼՈՎ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ «ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՉՈՒՆԵՑՈՂ ՄԱՐԴԻԿ» ԳԻՐՔԸ

«Մանկութիւն Չունեցող Մարդիկ» գիրքը և մենք՝ աշակերտներս

«Մանկութիւն Չունեցող Մարդիկ» տարբեր է ուրիշ գիրքերէ եւ յատուկ տեղ ունի մեր գրականութեան մէջ: Այն կը պահէ ամուր մեր ժողովուրդին պատմութիւնը: Կեանք մըն է որ կը բանայ դուռը ուրիշ կեանքերու, անոնց կեանքին՝ որ տխրեցաւ իրենց մանկութեան աչքերուն տեսածին պատճառով: Դժբախտաբար հայ սերունդի մը մանկութիւնը տխուր ու տրտում դարձաւ ցեղասպանութեան պատճառով: Փոքրիկներ որք մնացին, կորսնցուցին իրենց ընտանիքը, բարութեան եւ գուրգուրանքի պակասը ունեցան եւ շատ աւելի բաներէ զրկուեցան, բայց պայքարեցան եւ հայ մնացին:

Այս տղաքը որոնք նաեւ գիրքի մեր հերոսներն են՝ իրենց մանկութեան ժամանակ անցուցին շատ դժուարութիւններ, ինչպէս հեղինակը կ'ըսէ շրջուած էր կեանքը իրենց համար, շրջուած էին ճակատագիրները, շրջուած էին օրերը իրենց իմաստէն ու անուէն: Բոլորովին կորսուած էր իրենց մանուկ, անմեղ ըլլալու զգացումը կանուխէն:

Ծառուկեանի այս գիրքը ունի մեր ազգին մէկ կարեւոր իրականութիւնը, որ իրենց սրտին վրայ բացաւ վերքեր, որոնք չսպիացան ապագային ալ ու մնացին իրենց ներաշխարհին մէջ: Հեղինակը շատ հետաքրքրական կերպով կը յաջողի պատմել իր եւ ընկերներուն միասին կեանքը որբանոցին մէջ: Գիրքը լեցուն է տխրութիւններով, վախերով եւ անհամբերութեամբ: Այս պատմութիւնները կարդալով կը մօտենանք աւելի մեր անցեալին, որ պատճառ մը եւս կու տայ որ մեր սերունդը գոհ զգանք մեր ունեցածներուն ու տրուած առիթներուն եւ աշխատինք՝ որպէսզի հայ ժողովուրդը ունենայ աւելի լաւ ապագայ մը:

Տղոց առօրեան դժուար էր ու տխուր: Խաղալիքներ չունէին իրենց տարիքի ուրիշ տղոց պէս: Ատենը մէկ, բան մը կ'ըլլար որ իրենց տրամադրութիւնը փոխէր: Անոնցմէ մէկն ալ թուցիկներն էին, որոնք կը նկարագրէին իբր հարստութիւն: Առօրեան միօրինակ էր, նորութիւն չկար որ զարմանային: Նիւթական ու բարոյական արժեքներու պակասը կար: Պահանջ կար ճաշի. անօթի էին: Բոլորը կը սպասէին հիւր մը գար որբանոցը, որ իրենց

բաժնեին շաքար, նուշ կամ պիստակ: Թուղթ թռչուն կամ թռուցիկ կը շինէին, պարզ բաներու մէջ իրենց երեւակայութիւնը գործածելով կը գուարճացնէին իրար: Թռուցիկները իրենց հոգիին խանդավարութիւն կու տային: Անոնց թռիչքը երկինքին մէջ՝ իրենց նոր ու լայն ճամբաներ կը բանային երագներու:

Կը յիշէ թէ ամէն անգամ որ մէջը բարձրանար ծովուն ու երկինքին ու հեռաւոր հորիզոններուն կանչը, կը դառնար անդիմադրելի շրջապատին ու պայմաններուն չարչարող ճնշումը, կ'երթար մինակ, աշխարհի ճամբաներուն վրայ փնտռելու մանկութիւն չունեցող ընկերները, որոնք ամէն տեղ են, բոլոր երկինքներուն տակ:

Յեղասպանութեան պատճառով կորսնցուցինք անմեղ հայեր, նոյնպէս մեր հայրենիքին մեծ մասը՝ Պատմական Հայաստանը, մեր եկեղեցիները ու դպրոցները, այս տղաքն ալ իրենց անմեղ մանկութիւնը:

Այդպէս մեր ցեղասպանութենէն վերապրած, մանկութիւն չունեցած այս սերունդը վերածնաւ եւ Ծառուկեան անոնց հայոց գրականութիւն դարձուց՝ որ մեր տարիքի հայ պատանիները հպարտանան իրենց ազգութեան սիրագործութեամբ: Մեր պատասխանատուութիւնն է հայոց անունը դարերուն ընթացքին բարձր եւ զօրաւոր պահել:

Մեղեդի Թաշճեան

«Մանկութիւն Չունեցող Մարդիկ» Եւ Ես

Ես մեր հայրենի ուսուցչուհիէն միշտ կը լսէի գիրքի մը մասին «Մանկութիւն Չունեցող Մարդիկ», որ պիտի կարդայինք Գ. Միջնակարգին: Միակ տեղեկութիւնը որ ունէի այս գիրքին բովանդակութեան մասին այն էր, որ հայ որբերու կեանքի մասին կը պատմէ, թէ ինչպէս վերապրեցան ցեղասպանութենէն ետք: Երեք տարի անհամբեր կը սպասէի, ժամանակը գայ, որ ես ալ կարդամ այս հիանալի գիրքը, Անդրանիկ Ծառուկեանի: Բայց աւելի ուշ պիտի գիտնայի, որ այս գիրքը պարզ պատմութիւն մը չէ, այլ կեանքի դասեր եւ բարոյական արժէքներ ուսուցանող:

Ահա, ժամանակը եկաւ եւ այս գիրքը մեր առջեւ բացաւ նոր աշխարհ մը, հայ որբերու աշխարհը: Թէեւ այս գիրքը կը պատմէ հայ մանուկներու ցաւալի ապրելակերպը որբանոցներու մէջ, նաև կը ներկայացնէ իրենց միջեւ

ընկերությունը, սերը եւ վստահությունը: Որքեր էին, չէին մեծցած ընտանեկան մթնոլորտի մէջ, ոչ ալ գուրգուրանքով եւ սիրով, բայց իրենք իրարու ընտանիք կը համարէին, իրարու գաղտնիքներ կ'ըսէին, իրենց ապագային մասին կը զրուցէին: Ինչպէս մեր գրողը եւ իր ընկեր Խաչիկը, որոնք որբանոցին մէջ ստեղծեցին հզօր կապ մը:

Իմ կարծիքով այս գիրքը չես կրնար համեմատել միւս գիրքերուն հետ, որովհետեւ այս իւրայատուկ է: Իր բոյրը, կազմը, միտքերը եւ գաղափարները շատ տարբեր են ուրիշներէ: Կարդալու ընթացքիդ ամէն մէկ նախադասությունը պատկերի մը պէս կը յայտնուի, մանրամասնօրէն: Ամէն մէկ բառը, ամէն մէկ տողը խորը իմաստ մը ունի: Էջ մը քեզ ուրախութիւն եւ անհամբերութիւն կը ներշնչէ, իսկ յաջորդը յուզում եւ տխրութիւն: Զգացումները անդադար կը փոխուին, բայց այսպէս ալ մէջիդ կրակը վառ կը մնայ եւ հետաքրքրութիւնդ կ'աւելնայ վայրկեան առ վայրկեան:

Այս գիրքը իմ առօրեայիս մէկ մասը եղած է, միշտ կարդալով կը տեղափոխուիմ այդ որբանոցը, ուր մեր հերոսներու արկածախնդրութիւնները կը կատարուին: Կը զգամ կարծես այդ որբերէն մէկը ըլլամ, ով ամէն օր կը «կռուի» իր ազատութեան եւ երջանկութեան համար: Թէեւ ես այդ ատեն չեմ ապրած եւ չեմ կրած իրենց ցաւը եւ տանջանքը, սակայն այս գիրքին ընդմէջէն կ'ըմբռնեմ ու կը հասկնամ իրենց ունեցած զգացումները եւ հոգեվիճակը: Այս գիրքը ոչ միայն ինծի հիացուց, այլ բոլոր հայ պատանիներուն, որոնք կարդացած եւ վերլուծած են այս գիրքի բովանդակությունը:

Այս գիրքը միջոց մըն է, որ մեր հայութիւնը չկորսնցնենք, որովհետեւ Կիպրոսի մէջ կը համարուինք փոքրամասնութիւն եւ հայրենիքէն հեռու ըլլալու պատճառով պէտք է մեր կարելին ընենք, որ պահպանենք այս սուրբ ազգը եւ օտարամոլութիւնը մեզի «չգրաւէ»: Այս գիրքը եւ միւս բոլոր հայկական գիրքերը, Դանիէլ Վարուժանի, Բաճիկի, Աւետիս Ահարոնեանի, դեր մը ունին ամէն մէկ հայու կեանքին մէջ, որովհետեւ այս գիրքերով է, որ հայ ազգը պիտի յարատեւէ եւ պիտի պաշտպանուի թշնամիի յարձակումէն:

Շատ կը տխրիմ, որ Նարեկ Միջնակարգը աւարտելով, կրնայ ըլլայ կարողութիւն չունենամ այսպիսի հայկական գիրքեր կարդալու, բայց ամէն ինչ պիտի ընեմ, որ դարձեալ այս մակարդակի հայկական գիրքեր ձեռքս անցնին եւ շարունակեմ հայ աշակերտի աւանդութիւնը, հայկական գիրք կարդալ:

Էլեն Անդրեասեան

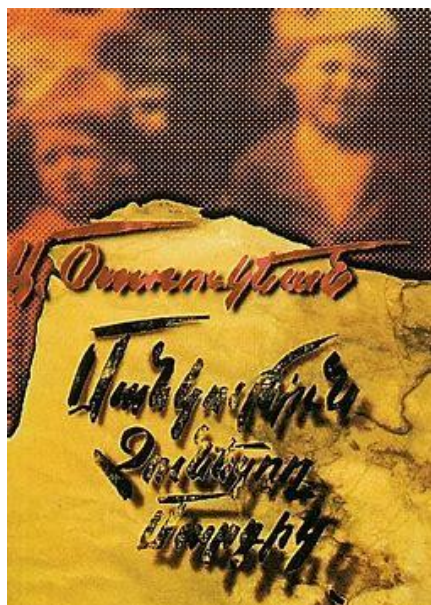
«Մանկութիւն Չունեցող Մարդիկ» գիրքի իմաստը

«Մանկութիւն Չունեցող Մարդիկ» գիրքը շատ սպասուած գիրքն է, որ միշտ կը լսէինք տարբեր աշակերտներէ: Այն՝ մարդոց, դէպքերու, դերերու եւ կեանքի ներդաշնակութիւն է մէկ գիրքի մէջ ամփոփուած: Կու տայ մեծ գիտելիքներ եւ անսահման իմաստութիւն: Այս գիրքը սորվեցուց մեզի գնահատել մեր մանկութիւնը քանի դեռ կայ, որովետէ մարդիկ կային որ զրկուած էին այդ բանէն և ուրիշներ ալ այսօր՝ տարբեր պատճառներով:

Գիրքը սորվեցուց ոչ միայն գնահատել, այլ նաեւ ճիշդը սխալէն զատել՝ որ այդքան կը սիրէ մեր ուսուցչուհին: Այն ցոյց տուաւ տարեկից երեխաներու կեանքը, ընկերական յարաբերութիւնները եւ թէ որքան քիչ բան պէտք ունէին այդ պզտիկ հայ տղաները եւ աղջիկները, որպէսզի իրենց երջանիկ եւ ուրախ համարէին: Արդեն իսկ վերնագիրէն այն կու տայ մտածելու եւ ունեցածը գնահատելու ունակութիւնը՝ որ շատ կարեւոր է մերօրեայ ժամանակներուն:

Այս գիրքը վերջ ի վերջոյ տիկին Վիոլէթին խորհուրդ տուածն է՝ որ չի կրնար վատը ըլլալ: «Մանկութիւն Չունեցող Մարդիկ»ը սորվեցուց սիրել եւ ըլլալ սիրուած: Այն սորվեցուց յարգել եւ ըլլալ յարգուած: Այս բոլոր պատճառներուն համար մենք սիրեցինք այս գիրքը, որովետէ մեզի սորվեցուց բաներ, որոնք թերեւս պիտի չլսէինք երբեք, եթէ չկարդայինք այստեղ: Վերջապէս, այս գիրքը ունէր խոր իմաստ՝ որ շատ ազդեցութիւն պիտի ունենայ մեր կեանքին մէջ:

Ռազմիկ Սարգսեան

ՀԱՅ ԱԾԱԿԵՐՏԸ ՀԱՅԵՐԷՆԸ և ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Հայաստան

Հայաստան, հայերուն երկիրը,
Սուրբերուն տանարը,
Բնութեան ապաստանը,
Անկասկածելի է անոր գեղեցկութիւնը
Նրբութիւնը ու սրբութիւնը:
Իմ փոքրիկ տունն է այն
Որ հեռու եմ դժբախտաբար
Բայց երբ հայերէն կը գրեմ եւ կը կարդամ
Հայաստան մը ստեղծած կ'ըլլամ:
Հոն ուր առաջին եկեղեցին կառուցուեցաւ,
Եւ դարերուն մէջ ապրեցաւ:
Արիւնով թրջուած հողը
Կը ճչայ արդարութեան համար,
Սակայն եռագոյնը որ կը ծածանի,
Յոյց կու տայ որ հայը կայ եւ կ'ապրի:

Արթուր Թորոսեան

Գ.Միջնակարգ

Մայր Հայաստան

Մանկուց քու մասիդ շատ լսած եմ,
Թէեւ իրարմէ հեռու եղած ենք,
Ներկայութիւնդ միշտ զգացած եմ,
Իսկ պատկերդ՝ երազներուս մէջ տեսած:
Սուրբ հողիդ վրայ հերոսներ կը ծնին,
Որոնք առիւծներու նման կը կռուին,
Որպէսզի թշնամիին առջեւ դռներդ չբացուին,
Հայութեան վրայ սեւ ամպեր չլեցուին:
Բոլորիս հպարտութիւն եւ յոյս կը ներշնչես,
Ժողովուրդիդ գլուխը բարձր կը պահես,
Աստուծոյ կողմէ տրուած պարգեւ մըն ես,
Իմ հայրենիքս, իմ Հայաստանն ես:

Էլեն Անդրեասեան

Գ.Միջնակարգ

ԵՍ ՀԱՅ ԵՄ

Հայաստանն է մեր հայրենիքը,
Ջինջ ու մաքուր աղբիւրները,
Վեր խոյացող մեր լեռները:
Հոն ստեղծուեցան հայ սերունդները,
Գրուեցան հայ տառերը
Ու խօսուեցաւ հայերէնը:
Իսկ հայերէնը լեզուն է մեր սրտին
Որ պահպանուեցաւ դարեդար
Ու եղաւ մեզ միշտ սատար:
Այն ժամանակ երբ դեռ չկար
Ազատութեան գոնէ մէկ նշոյլ,
Այն տուաւ մեզի լոյս:
Կ'ապրի այսօր մեր սրտերուն մէջ
Կը խօսուի մեր շուրթերուն:
Կը լսուի մեր ականջներուն
Ու կը մնայ միշտ մեր հոգիին մէջ:
Եթէ կան այս լեզուն ու հայրենիքը,
Ինչո՞ւ խօսինք ուրիշ լեզուով
Եթէ կայ մեր պապերունը:
Ինչո՞ւ դառնանք մենք օտար,
Եթէ ունինք մենք մեր հայրենիքը:

Ռազմիկ Սարգսեան

Գ Միջնակարգ

Հայրենիքս Հայաստան

Իմ հայրենիք հպարտ անուն Հայաստան,
Արարատի ու Արագածի շուքին տակ,
Դուն ապրեցար դարեդար,
Մեր երազին եւ հաւատքին պահապան,
Դուն մեր ազգին դարձար ամուր օթեւան:

Իմ հայրենիք լոյսի երկիր Հայաստան,
Քու քաջարի զաւակներուդ յաղթանակով սրբազան,
Դուն դիմացար յարձակումի դէմ դաժան,
Հազարամեայ մեր պատմութեան դուն վկայ,
Մեր այբուբեն եւ մեր աղօթք հարազատ:

Իմ հայրենիք, պայծառ երկիրն Հայաստան,
Էրեբունի Երեւանի գրկին մէջ,
Դուն ծաղկեցար ուրախ եւ հպարտ,
Մեր պապերուն հզօր շունչով յաղթական,
Մեզի համար դարձար ամբոց ու վահան:

Մեղեդի Թաշճեան

Գ Միջնակարգ

**Նարեկ Գ Միջնակարգի 2018-2019 ուսումնական տարեշրջանի
առօրեային . . .**

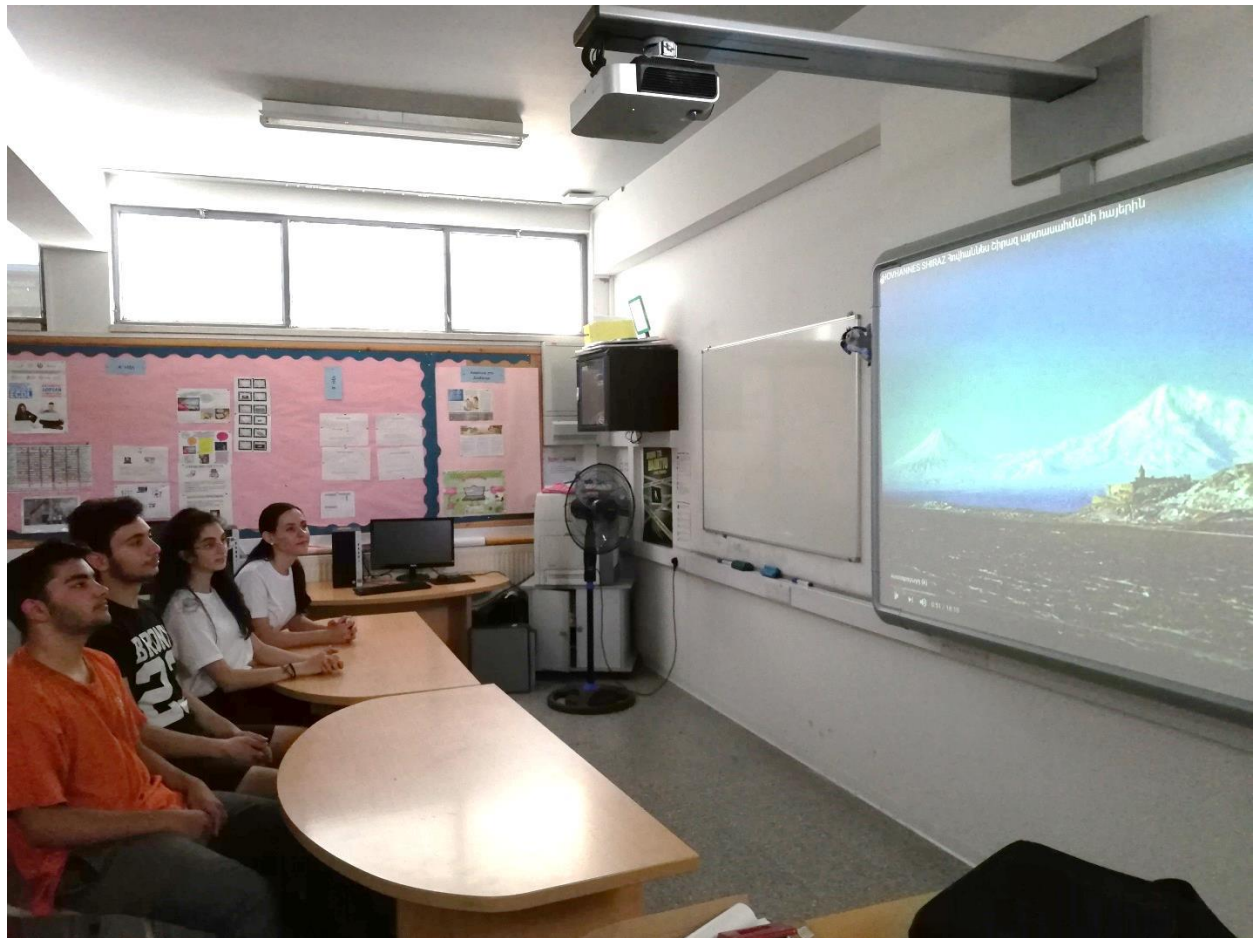

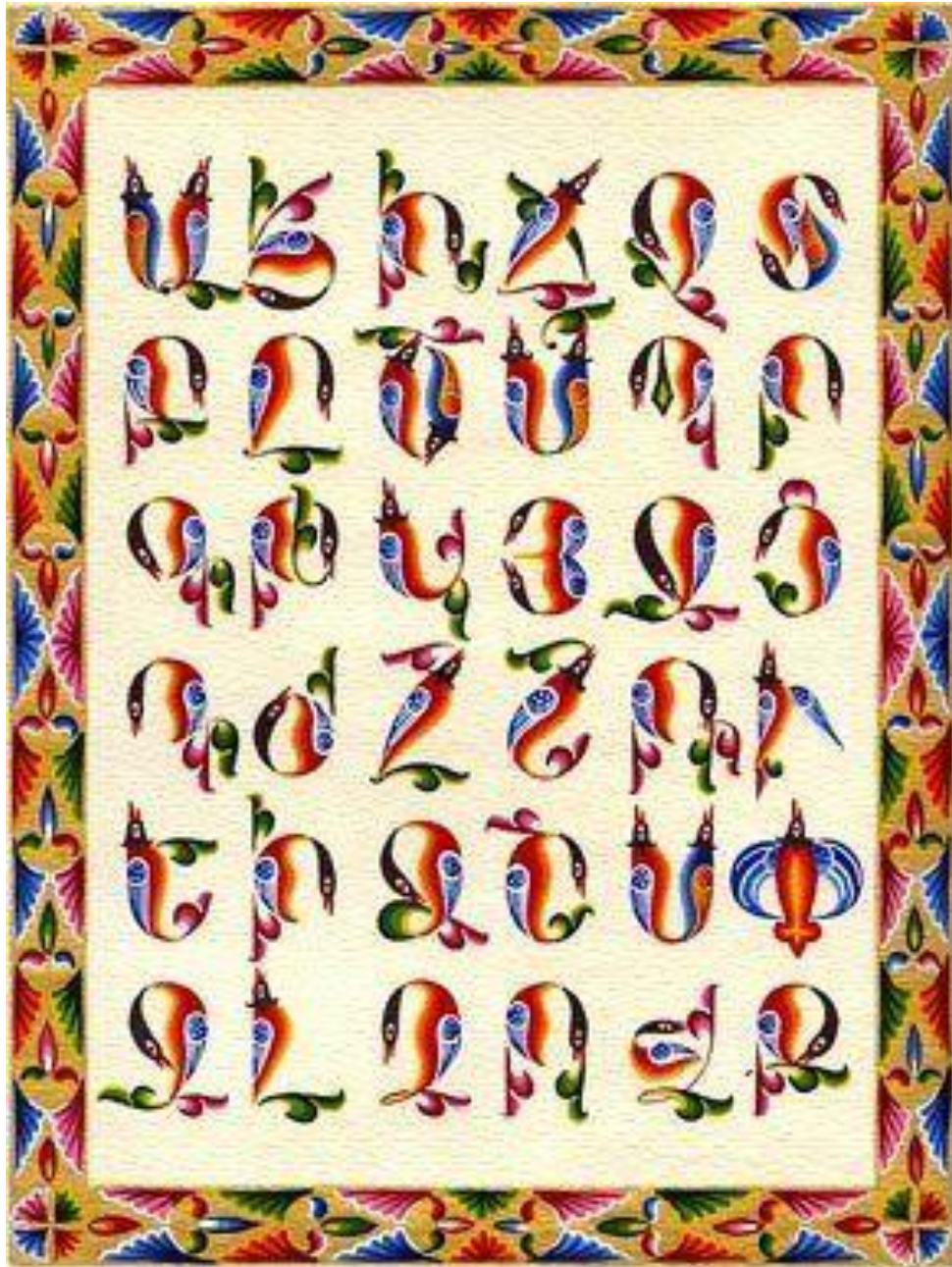

ՆԱՐԵԿ Գ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ

2018-2019

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՁԱՆ